

**КОМЕНТАРИ КЪМ ОБЩЕСТВЕНА КОНСУЛТАЦИЯ ПРОЕКТ НА СТРАТЕГИЯ
ЗА ПСИХИЧНО ЗДРАВЕ НА ГРАЖДАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
2020 - 2030 Г.**

Коментар	Автор	Дата
<p>Формулираните цели не са подкрепени в бюджета. Приемането и изпълнението на Стратегия за психично здраве на гражданите на Република България е наложително и дори закъсняло. В аналитичната част на предложениния проект изчерпателно и обосновано са изведени основните проблеми пред психичноздравната система в България, но с планираните дейности и прогнозни бюджети за тях, съществена част от тях ще останат нерешени: В проекта за Стратегия се казва, че „след изписването от психиатричния стационар пациентът няма регулация за насочване за проследяване, поддържаща терапия и каквито и да било психосоциални интервенции с оглед неговото обратно включване в общността.“ Като очакван резултат е записано: „Разкрита мрежа от дневни центрове за психосоциални услуги, които да са в непрекъсната обратна връзка със психиатричните стационарни служби на територията на съответната община.“ С предвидените дейности и бюджети това няма как да се случи, защото: Не се предвижда никакво улесняване на процедурата за създаване на дневни центрове... (продължение - http://bozhkova.info/strategy.html)</p>	Елка Божкова	31.10.2020

<p>Становище на Национална мрежа за децата по Национална стратегия за психично здраве - част 3 Да се разкрият детско-юношески кабинета по детска психиатрия във всеки областен град – към края на 2020 година все още няма кабинети за психиатрична помощ във всички области на страната, а специалистите (общо 22 за цялата страна) са половината от минимума и изключително неравномерно разпределени в страната; Да се създадат условия за оказване на навременна първа помощ и на психологична подкрепа във всички училища; Да се създадат и прилагат в практиката професионални, комплексни програми и услуги, насочени към разпознаване и справяне с различни форми и степени на проява на предизвикателно поведение сред децата; формиране и обучение на екипи, които да работят с тези програми, и да бъдат осигурени условия за улеснен достъп до тях във всички детски градини и училища; Да се разработят стратегия и план за действие за развитие на мрежа за психиатрична помощ за деца в цялата страна; Да се обезпечи подготовката на специалисти за психично здраве за деца; Да се създаде национална програма за превенция на самоубийствата сред децата и младите хора; В Националния съвет по изпълнение на Стратегията да бъдат включени и представители на неправителствения сектор, в това число доставчици на социални услуги. Оставаме на разположение за взаимодействие и партньорство с всички ангажирани държавни институции по темата и сме готови да съдействаме със своята експертиза по темата за детското психично здраве. Национална мрежа за децата 30 октомври 2020 г.</p>	<p>Национална мрежа за децата</p>	<p>30.10.2020</p>
---	-----------------------------------	-------------------

Становище на Национална мрежа за децата по Национална стратегия за психично здраве - част 2 По изброените причини Национална мрежа за децата има следните предложения, които касаят превенцията и лечението на психични заболявания при деца и младежи: Да се постави специален фокус върху детското психично здраве, което да бъде изведено като отделна област на Стратегията; в една от препоръките на Комитета по правата на детето към ООН изрично се подчертава, че всички релевантни документи от националното законодателство следва да бъдат хармонизирани с Конвенцията за правата на детето, според която е необходимо да се гарантира специална защита за правата на децата, включително правото на здраве и достъп до здравни услуги; Да се посочат по-ясно връзките с другите релевантни стратегически и нормативни документи, за да се постигне интегрираност между различните системи и да се заложи базисен интердисциплинарен и крос-секторен подход при работата по темите на психичното здраве; Стратегията да се базира на ясен и още по-задълбочен анализ и оценка на психиатричната обстановка, психиатричното обслужване и системата на психиатричната помощ; такъв анализ се забелязва в Стратегията, но е необходим много по-цялостен държавен ангажимент, за да се случи той в необходимата дълбочина и да бъдат изяснени всички потребности на средата; Към индикаторите за изпълнение да се включат и брой специализирани програми и участници в тях; да се въведат и специализирани индикатори за деца, вкл. и за изпълнени мерки за превенция; да се включат в обхвата на програмите и семействата на деца с психични страдания; Към отговорните институции и партньорите в изпълнението на Стратегията да се добавят всички общини, Националното сдружение на общините (НСОРБ), Министерство на младежта и спорта (ММС) и Министерство на туризма (МТ), за да бъде възможно реализирането на мерките на общинско ниво, както и ефективна превенция на психичните заболявания чрез дейности в компетенциите на ММС и МТ; Да се включат в обхвата на Стратегията всички възрастни групи деца от 0-

Национална мрежа за децата

30.10.2020

Становище на Национална мрежа за децата по Национална стратегия за психично здраве - част 1

Национална мрежа за децата е обединение на 135 неправителствени организации, работещи в сферата на детските права, здравеопазване, образование и семейни политики, чиято цел е подобряване на благосъстоянието на децата в България. Ние от Национална мрежа за децата приветстваме разработването на Национална стратегия за психично здраве на гражданите на република България 2020 – 2030 г и смятаме, че държавата трябва да положи всички възможни усилия и направи необходимите инвестиции, за да осигури както адекватна превенция на психичните заболявания, така и адекватни услуги за подкрепа на хората с психични страдания и техните семейства. Не на последно място, особено важно е създаването на благоприятен и устойчив микроклимат и среда на живот за развитие на гражданите, в която психичното здраве е разпознато като основен критерий за благополучие на нацията. В същото време забелязваме, че в Стратегията е отделено твърде малко място на детското психично здраве, като на фокус са единствено децата и младежите над 14г. Наблюденията на експертите от нашите организации членове, които работят пряко с деца и младежи, както и анализите в нашия ежегоден мониторингов доклад Бележник: Какъв е средният успех на държавата в грижата за децата? показват трайна тенденция на negliжиране на темата за детското психично здраве от всички институции и неразпознаването ѝ като ключов елемент от осигуряването на здрав и щастлив живот за българските деца. Напълно отсъстват както статистически данни за честотата и вида на психичните страдания сред децата, така и за обезпечеността на достъпа им до специалисти на територията на страната. Няма такива данни и за децата с психични диагнози, настанени в ЦНСТ и резидентни услуги, а необходимостта от проследяване, адекватна интервенция и подкрепа при тях е огромна. Не са разработени подходящи програми за превенция и ранно диагностициране, прекратени са и добрите практики за обучение на специалисти за ранно разпознаване на знаци, сочещи към различни

Национална мрежа за децата

30.10.2020

Становище на Алианс за ранно детско развитие - част 3В двата документа няма никаква препратка към ситуацията с децата с психиатрични диагнози и за развиване на услугите за специализирана здравно-социална грижа за деца с високорисково поведение и потребност от здравни грижи. Предлагаме в Стратегията и Плана към нея да бъдат включени и конкретно планираните мерки за поемане на грижата за децата с психиатрични диагнози и рисково поведение. Освен това, за тези специфични услуги следва да се гарантира качествено им функциониране, привличане и задържане на квалифицирани специалисти в тях. Като конкретен пример за интегрирана здравно-социална услуга за деца представяме опита на сдружение „Дете и пространство“. През 2009 г. в Русе се създава пространство за клинична и терапевтична работа, насочена към деца и юноши в общността, включително и от специализираните институции, с проблеми в психичното развитие и симптоми на психично страдание, застрашени от социално изключване, както и към техните родители. Определящи за насочването към услугата са клиничната преценка и разпознаването на симптомите на психично страдание. Мястото, където това се случва е „Детско-юношеския център за психично здраве/ДЮЦПЗ/, който стои на входа на услугата и гарантира нейния здравно-социален характер. Приемат в услугата се основава на заключенията от комплексната диагностична, която се осъществява в ДЮЦПЗ от детски психиатър, психолог и логопед. Дейностите са насочени:

- Към деца и юноши до 18 г. с прояви на психично страдание от общността и резидентните социални услуги на територията на цялата община.
- Към родителите - консултиране.
- Към професионалистите от другите здравни, образователни и социални структури и услуги.

Считаме, че тази уникална услуга, която работи вече десет години в България е добър пример за сътрудничество между здравна и социална система и подкрепя желанието за промяна, заложено в стратегията за психичното здраве. Предлагаме да се допълни текста и в двата документа с конкретни мерки, дейности, финансиране и отговорна държавна

Alliance ECD

30.10.2020

Становище на Алианс за ранно детско развитие - част 2Предлагаме, в частта Актуално състояние на системата за психиатрично обслужване, Детско-юношеска психиатрия на Стратегията и Плана за действие за нейното изпълнение, да се добави незабавно въвеждане на система за събиране на статистическа информация по региони, тип на психичните заболявания сред децата, възраст и тяхното анализиране, включително и провеждане на целенасочени проучвания за психичните заболявания сред децата, разделено по възрасти. Според нас, това е от съществено значение, от една страна, за получаване на ясна картина за ситуацията на психичното страдание и заболявания сред децата у нас, за проучване на нужните услуги и програми за грижа, за необходимите специалисти и да информира развиването на самостоятелна политика за психично здраве на децата, основана на данни и анализи.Прави впечатление, в проекта на Стратегията и Плана към нея, че децата се споменават с единственото възрастово разграничение като деца и юноши или 14-18 години. Отсъства най-ранната детска възраст, а именно децата от 0 до 3 години и до 6 години. Практиката ни, като доставчици на социални услуги за деца в ранна възраст и за техните родители/полагащи грижи, тази година показва тенденция на увеличение на работата по случаи на деца с диагнози като генерализирано разстройство в развитието, смесено, специфично разстройство в психологичното развитие, психично страдание или затруднения/особености в развитието. Обръщаме внимание и на нуждата от развиване на ранната детска интервенция като начин на превенция и профилактика при най-ранните емоционални и поведенчески разстройства. Тя е доказателството, че с навременната подкрепа и намеса при деца под 3 годишна възраст с прояви на психично страдание и проблеми в развитието, и работа с техните родители, води до успешното им включване в детски общности: ясла и детска градина.Предлагаме, в двата документа, да се заложи развиването на програми за повишаване на чувствителността сред специалистите, работещи с деца в образователната, социалната и здравната

Alliance ECD

30.10.2020

Становище на Алианс за ранно детско развитие - част 1Алиансът за ранно детско развитие приветства разработването на Национална стратегия за психично здраве на гражданите на Република България 2020-2030. Изразяваме искрената ни надежда, че с приемането на Стратегията и изпълнението на заложените цели ще се повиши качеството на грижата за психичното здраве на децата и младите хора в страната ни. Според Конвенцията на ООН за правата на детето, всяко дете следва „да се ползва от най-високия достижим стандарт на здраве и на улеснения за лечение на заболявания и за възстановяване на здравето си“. Както е посочено и в Националната здравна стратегия 2020, за да се осъществи това задължение на страните, е необходимо отговорното участие на различни обществени сектори. Реализирането на адекватна промоция на детското здраве, своевременна превенция на болестите и на целенасочена здравна политика може да се осъществи с активното участие на сектори като образование, икономика, финанси, социални услуги и грижи, спорт и др. В самият проект на Стратегията за психично здраве също е заложено, че „психичното здраве има комплексен характер и в неговото развитие и случване участват биологични, психологически, образователни, възпитателни, социални, икономически и културални фактори. Тази мултифакториална генеза на психичното здраве обуславя и необходимостта от комплексен подход за неговото развитие и подобряване“. Изразяваме надеждата, че предвидената интегрираност на системите в работата по конкретни случаи на деца с психично страдание и техните родители/полагащи грижи ще бъде реализирана на практика и няма да има нито едно дете в нужда, оставено без подкрепа и необходимата му помощ. Приветстваме заложената цел за разкриване на дневни психиатрични отделения (центрове) за деца с психични разстройства във всяка област в страната. От изключителна важност за децата и техните родители е да получават навременно консултиране и грижа, без да се налага откъсване от средата им на живот, и те да се осъществяват в координация с всички

Alliance ECD

30.10.2020

<p>От д-р Ана Попова, КЧПКоллегиум частна психиатрия изразява своята готовност за участие в диалог за оптимизиране на "Стратегия за психично здраве 2020-2030" на психиатричните структури в страната, заедно с БПА, катедрите по психиатрия и медицинска психология, психиатричните болници, ЦПЗ и отделения. Колегиумът е свързан с формулиране на консенсусни становища, които станаха основа на първия Медицински стандарт "Психиатрия". Имаме увереност, че колегията ще намери верния тон за усъвършенстване на предложението документ в рамките на една година.</p>	<p>Петър Маринов</p>	<p>30.10.2020</p>
<p>Становище и предложения Становище и предложенията проф. д-р Георги Ончев, Ръководител на Катедра по психиатрия и медицинска психология, МУ-София Относно: проект за "Национална стратегия за психично здраве на гражданите на Република България за 2020 - 2030 г." в период на обществена консултация</p>	<p>Георги Ончев</p>	<p>30.10.2020</p>

Българската Психиатрична Асоциация
Българската Психиатрична Асоциация, след проведено Общо Събрание на 25.10.2020 г., изразява следното становище по повод публикуваната за обществено обсъждане „Национална стратегия за психично здраве 2020 - 2030 г.“: Предложеният проект за стратегия е неприемлив за психиатричната гилдия със следните мотиви: Не става ясно кои са авторите на предложената стратегия и каква е тяхната експертиза. Фрагментирането на психиатричната помощ е било отхвърляно от общо събрание на БПА и в миналото, като финансово и кадрово необезпечено. Кадрови проблеми има във всички налични психиатрични структури. Невъзможно е осигуряване на персонал – лекари, психолози, сестри, соц. работници и администрация за всички ново разкрити структури на всеки 150 000 ч. население. Липсва визия и стимули за привличане на нови специалисти. Липсва анализ за предходния период и финансова отчетност. Не приемаме обучението на общопрактикуващи лекари да се поема от нови структури, а препоръчваме да продължи в университетските структури и да бъде насочено към разпознаване на диагнозата и насочване към специалист. Не е редно в една стратегия да се решават проблеми на конкретни структури. В коментара за съдебна и детска психиатрия прозира недостатъчна експертност по отношение на тяхното актуално състояние и развитие. Не е включена изготвената стратегия за зависимости. Изготвеният стандарт по психиатрия не е официализиран. Предложения: Да се изготви „анализ на консенсуса“ от комисия експерти с представители от всички психиатрични структури, до края на 2021 г., съгласувано със съсловната организация, след което предложената стратегия да бъде коригирана в дългосрочен план. Единен механизъм за адекватно финансиране по модела „парите следват пациента“. Предложенията за пребазиране на структури да стават съобразно нуждите на пациентите и обслужващите екипи с оглед оптимизирането на лечебния процес. Намиране на решение за неосигурените

БПА
Българска
психиатрична
асоциация

30.10.2020

<p>СТАНОВИЩЕ на Сдружение „АРЗ Солидарност“ - част ЗОчевидно е, че законодателят признава съществуването на хазартната зависимост като заболяване, както и нуждата от консултиране и терапия, но в същото време не предвижда осигуряването на помощ за пострадалите под формата на услуги, финансирани поне частично от държавния бюджет или Националната здравноосигурителна каса. В съответствие с този закон организаторите на хазартни игри насочват своите клиенти към рехабилитационни програми, които не са безплатни, както и към Националната информационна линия за наркотиците, алкохола и хазарта, която осигурява безплатно първоначално консултиране и насочване на всички нуждаещи се, но продължава да не получава никаква държавна или общинска подкрепа. През юни 2020 г., преди приемането на промените в Закона за хазарта, изпратихме до Народното събрание становище с предложения за решаването на част от съществуващите проблеми с лечението на хазартната зависимост, но то не бе взето предвид. Едно от най-важните ни предложения беше и продължава да е Министерство на здравеопазването, като основна институция, ангажирана с грижата за здравето на българските граждани, да поеме водеща роля в борбата с хазартната зависимост и последствията от нея, тъй като това не е само социален, а психично-здравен проблем, който има и сериозни социални и икономически последствия. В тази връзка предлагаме в бъдещата Стратегия за психично здраве на гражданите на република България 2020 - 2030 г. хазартната зависимост да бъде включена наравно със зависимостта към наркотици и алкохол, за да могат хазартно зависимите лица без дискриминация също да се възползват от рехабилитационни програми и социални услуги, които ще бъдат предлагани за останалите зависими лица с финансиране от държавния бюджет. С уважение, /Светослав Кирилов, Председател на УС//Светлана Николова, Експерт на НИЛНАХ/</p>	Светлана Николова	27.10.2020
--	-------------------	------------

СТАНОВИЩЕ на Сдружение „АРЗ Солидарност“ - част 2В България не съществува национална представителна статистика за броя на хората, страдащи от това разстройство, но данните, идващи от нашата работа, показват, че броят им е голям и постоянно нараства. Статистиката на контактите, направени на Националната информационна линия за наркотиците, алкохола и хазарта, показва, че докато през 2013 г. процентът на хората, потърсили помощ заради проблемна игра на хазарт, е бил 2, то през 2019 г. този процент вече достига 19. Хазартната зависимост е втората по честота причина за търсене на лечение след алкохолната зависимост през последните две години и тази тенденция се очертава да бъде запазена и през 2020 г. Същата тенденция на постоянно увеличаващ се брой зависими към хазарт хора, търсещи лечение, ни доведе до решението през 2019 г. да открием нова специализирана услуга към програмата си за рехабилитация на зависими „Солидарност“. Тази услуга обаче остава единствената по рода си в страната и може да обхване единствено много ограничен брой лица, при това живеещи в София или в близки населени места. Малкият брой специалисти и програми, работещи с хазартно зависими хора, не е единственото препятствие при търсенето на лечение. Огромен проблем е тяхното изключително неравномерно разпределение в страната, както и липсата на безплатни или по-ниско платени опции за консултиране и терапия. Хората, страдащи от това разстройство, както и техните семейства, почти винаги се намират в тежко финансово състояние, но са принудени да заплащат сами лечението си, а когато не могат, остават без такова. В приетият на 04.08.2020 г. Закон за хазарта се казва следното по отношение на отговорното залагане: „Чл. 10б. (Нов - ДВ, бр. 69 от 2020 г.) За предотвратяване възникването на хазартна зависимост и решаване на проблемите, свързани с хазартната зависимост, организаторите на хазартни игри са длъжни да: поставят на видно място във всички игрални зали, игрални казина, пунктове за приемане на залози и изплащане на печалби, интернет страници и удостоверителни знаци за участие в лотарийни игри, игри със

Светлана
Николова

27.10.2020

СТАНОВИЩЕ на Сдружение „АРЗ
Солидарност“Уважаеми г-н
Министър,Сдружение „АРЗ Солидарност“ от
2003 г. работи в областта на психосоциалната
рехабилитация на лица, зависими към
наркотици, алкохол и хазарт, чрез своята
нерезиденциална програма „Солидарност“, а от
2008 г. нашата Национална информационна
линия за наркотиците, алкохола и хазарта
(НИЛНАХ) осъществява информиране,
консултиране и насочване към места за помощ
за употребяващи вещества, играещи хазарт и
зависими лица чрез телефон и интернет.От
2019 г. осъществяваме единствената в
България специализирана програма за лечение
на работещи хазартно зависими лица. Това са
сферите, в които организацията ни има
сериозни експертни знания и опит, и поради
тази причина смятаме, че е от огромно значение
законодателят да ползва експертно мнение
преди приемането на всеки нормативен акт,
касаещ зависимост и превенция на
зависимост.Приветстваме публикацията на
Проекта на Стратегия за психично здраве, тъй
като в него са изброени редица дългогодишни
проблеми в областта на грижата за психичното
здраве и съответно са предложени дейности,
които поне в някаква степен биха ги решили.В
Проекта е обърнато внимание, че едни от
честите психични разстройства в България са
злоупотребата и зависимостта от наркотици и
алкохол и се предлагат различни дейности,
целящи намаляване на употребата на
психоактивни вещества.Това, което ни прави
впечатление обаче, е, че хазартното
разстройство (както е дефинирано в последната
номенклатура на психичните болести DSM-5) не
се споменава сред зависимостите в Проекта на
Стратегията и съответно не са предвидени
услуги за засегнатите лица.Обръщаме
внимание именно на зависимостта към хазарт
(която в МКБ-11 вече е дефинирана като
нарушение вследствие от патологично влечение
към хазартни игри, намиращо се в раздела
„Разстройства, дължащи се на употребата на
психоактивни вещества или адиктивни
поведения“), тъй като в България до този
момент няма нито една национална стратегия
или програма, която да е насочена и към хората

Светлана
Николова

27.10.2020

ОТНОСНО: текстовете, касаещи съдебната психиатрия в България От проф. д-р Петър Маринов, дмн, съдебен психиатър: В рубриката "съдебна психиатрия" на проектодокумента: „По отношение на извършваната съдебно-психиатрична дейност впечатление прави неколкократно по-малкия брой на експертизите за прекратяване на задължителното лечение. Това показва липса на проследяване на пациентите и на практика превръща настаняването на задължително лечение в присъда – след изтичането на „наказанието“ пациента се изписва без последваща грижа. Не е ясно каква част от признатите за невменяеми се лекуват в стационарните отделения, но е очевидно, че стационарът на психиатричната болница към затвора в Ловеч не може да приеме всички пациенти, признати за невменяеми в наказателният процес. Това означава, че немалка част от хората, извършили престъпление и признати за невменяеми, се лекуват в обща психиатрична болница. Престоят на тези пациенти обикновено е голям, а и те представляват по-голяма опасност за другите пациенти и персонала. В психиатричната болница към затвора-Ловеч няма и диференциация на легла за жени и мъже, което създава проблеми при лечението на невменяеми жени. В местата за лишаване от свобода няма психиатри.“ Предлагам целият текст да отпадне. Написан е некомпетентно и непрофесионално. Обсъждам следните части последователно: Не може да се обоснове логическа връзка между „по-малкия брой на експертизите“ и заключението „превръща настаняването на задължително лечение в присъда“. Видна е значителната неяснота в авторите за разликата между „задължително“ лечение по Закона за здравето и „принудително лечение“ по Наказателния кодекс. Изводимо от предната точка се допуска и фактическата грешка, при която авторите твърдят, че „невменяемите“ се лекуват в психиатрично отделение към затвора, което е предназначено само за вменияеми, изтърпяващи наказания. Категорично заявявам, че в болницата към затворе не се лекува и не е било лекувано нито едно невменяемо лице. Отново в последното

Петър
Маринов

12.10.2020

<p>Какво значи стратегия?Добре! Какво значи стратегия? Май първо да не създаваш предпоставки за това.А това какво би трябвало да означава? След като още на управленско ниво с текстовете на самите закони с безмислиците цитирани в тях ги превръщат в не действащи пасквил как можеш да си помислиш да говориш за психическо здраве след като очевидно още на това ниво може да се говори за някакви психически и ментални проблеми. И как даговориш за стратегия като такава липсва още на едно такова ниво. Поне от гледна точка на кадровия подбор който да бъде свободен от какви да са отклонения откъм едно психическо или интелектуално естество, също възприемчиви към ревизия на очевадни бъркотии. Неща налични по цялата линия от депутати, които гласуват законите в Народното събрание, през министерствата които уж ги предлагат, до практикуващите медици и масата народ. Когато липсва дисциплина и самодисциплина се получават каши от такъв тип. Защото самата наука не е построена на основата на всеобщността, а покрива само някакви си частични критерии. Което всъщност предпоставката да се стигне до отклонения в психичното здраве.</p>	<p>Илиян Славчев</p>	<p>06.10.2020</p>
<p>ТоягаКак влияе държавата на психичното здраве на хората, като ги докарва унижавайки ги до "просешка тояга"?</p>	<p>Елисавета Новакова</p>	<p>05.10.2020</p>